

Jan Mihaliček

MASOPUST

Galerie Opera, Divadlo Jiřího Myrona, Ostrava, 3. 12. 2024 – 23. 1. 2025

Pořadatelé: Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě, Institut tvůrčí fotografie

FPF Slezské univerzity v Opavě a 400 ASA

Pět let zachycoval Jan Mihaliček mizející záblesky magična a tajemna masopustů. Ty se podle něj vzdálily od původního významu rituálu a znovuožívají především v podobě vizuálně zajímavých setkání velkého množství lidí a masek navazujících sice na původní tradice, ale již většinou bez přítomnosti onoho silného duchovního prvku. Přestože se jedná o velmi barevnou podívanou, černobílé fotografie svojí monochromaticností odkazují k někdejší tradicím a imaginaci tohoto svátečního období. Fotografie z tohoto cyklu vznikaly během posledních šesti let, včetně jednoho roku „covidového“, na pěti různých lokacích od Blatné po asi nejnavštěvovanější karneval v Roztokách u Prahy.

Masopust je třídení svátek, jakož i slavnostní období mezi Vánocemi a postní dobou. Zatímco jeho počátek, který nastává po svátku Tří králů (6. ledna), má pevné datum, tak jeho konec na Popeleční středu je závislý na datu Velikonoc a končí tak v rozmezí od poloviny února do počátku března. Masopustní zvyky mají zřejmě původ v předkřesťanských slovanských oslavách konce zimy. Jiný výklad původu masopustu vychází z římského náboženství, které s předjařím spojovalo vegetační a plodnostní božstva, jako je Bakchus.

V původním smyslu jde o „opuštění masa“ (slovo karneval pochází nejspíš z italského carne levare, „dát pryč maso“). Masopust pak představoval období hodování a veselí mezi dvěma postními dobami. Během něj probíhaly taneční zábavy, zabijačky a také svatby. Vrcholí posledním čtvrtkem tohoto období, zvaným Tučný čtvrtek, spojeným se zabijačkou a hostinou. Poslední tři dny, tedy o masopustní neděli, v pondělí a úterý se konají různé rituální úkony, průvod masek, scénické výstupy a končí taneční zábavou.

V současném slova smyslu je však význam karnevalu obecný a nevázaný na určité období. Jde o taneční zábavy, hýření, lidové zábavy v maskách, maškarní bály.

Fotografické začátky **Jana Mihalička** (1965) spadají do doby před rokem 1989. Fotografoval především komunitu kolem československého skateboardingu a snowboardingu a od roku 1987 spolupracoval s několika samizdatovými projekty. Od prosince 1989 působil jako fotoreportér Lidových novin. Fotografoval nejen v Československu, ale i v mnoha dalších zemích světa. Po odchodu sovětských vojsk procestoval s Jaromírem Štětinou Afghánistán, aby vytvořili sérii reportáží, jimiž jako první odhalili do té doby nepotvrzenou existenci ruských zajatců z afghánské války v Pákistánu. Prvních humanitárních cest do válečné Jugoslávie a do Náhorního Karabachu se zúčastnil s Nadací Lidových novin, z níž postupně vznikla respektovaná organizace Člověk v tísni. V roce 1994 patřil k členům přípravného týmu zpravodajského časopisu Týden a byl jedním z jeho fotografů. Za reportáž ze zatopené Ostravy v roce 1997 získal 1. cenu v soutěži Czech Press Photo.

Na začátku nového tisíciletí přešel do svobodného povolání a jako freelance fotograf pracuje dodnes. V současnosti se zabývá sociální tematikou jako fotograf i jako kameraman. Volnou fotografickou tvorbou rozvíjí především klasický černobílý dokument v duchu tradic humanistické fotografie. K jeho nejvýznamnějším souborům patří třeba Náhorní Karabach, Romské osady na Slovensku, Poutníci, Lékaři v Africe, Praha a samozřejmě i Masopusty. Od roku 2018 je spolu s Karlem Cudlínem, Janem Dobrovským, Alžbětou Jungrovou, Antonínem Kratochvílem a Martinem Wágnerem členem spolku 400 ASA. V současnosti je studentem 3. ročníku Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě.